

Péterfi Ferenc

Közösségszervezés – közösségfejlesztés képzés Sárospatakon

A közösségi munka egy új felfogásának megjelenése Magyarországon a 80-as évekre tehető, amelyben kiemelkedő szerepet kapott az a „felfedezés”, hogy a különféle társadalmi csoportok részesei kell legyenek a saját szociális-közösségi problémáik megoldásának (akár az öngondoskodás részeként is). Ebben persze az államnak (helyben az önkormányzatoknak) is nagyon fontos feltételteremtő szerepe van.

A közösségfejlesztés – közösségszervezés hazai szakmai anyagokban eredetileg szinonimaként használt elnevezései aztán a 2010-es években két önálló sajátosságokkal bíró szakmai irányultság felé specializálódtak Európában, s idehaza is. Sárospatakon, a Református Teológiai Akadémia közel 10 éve akkreditált képzése a közösségi beavatkozás e formáiból a közösségszervezés nevet vette át (itt Református közösségszervező titulussal), aminek – ezt mutatja be a tanulmány – mára fontos lenne a tudatos és elmélyülő értelmezését kibontani, hiszen egyre több tapasztalat és tudás áll ehhez a rendelkezésünkre. Ezúttal szeretném felkínálni a tantárgy és a szak elnevezésének, s e szakmák hátterének kicsit alaposabb bemutatását-elemzését, s csak az írás végén teszok utalásokat közvetlenül a képzés lebonyolítási rendszeréhez kapcsolódva.

A közösségi munka egy új felfogásának megjelenése Magyarországon

A nemzetközi gyakorlatban sokféle előzménye volt a közösségi munka, s azon belül a közösségfejlesztés önálló professzióként való megjelenésének. Amerikában a XIX. század második felében a nagyvárosok – metropoliszok kialakulása például olyan társadalmi problémákat vetett fel, melyeket a korábbi szakmai eszközökkel, intézményekkel és módszerekkel már nem tudtak kezelni. Európában és Amerikában is elindult a settlement

házak mozgalma, amelyek szintén ennek az új helyzetnek az egyik adekvát reakciójaként születettek meg.

A külső segítséget nyújtó szakembereknek és intézményeknek alapjaiban megváltozott szerepe – egyre erőteljesebb hangsúlyt kapott az érintettek részvételének, bevonásának a szükségessége, a civil társadalom erősítésének a keresése, a társadalmi párbeszéd és a közösségi érdekvédelem. Igazából a helyi közösség képessé válásának segítése lett a megoldás egyik kikerülhetetlen útja.

Magyarországon is számtalan előzménye volt az öntevékenységeknek, a szolidaritáson alapuló segítő munkának, a nonprofit keretekben működő jótékonyági mozgalmaknak. Ezek jelentős része – főként a korai időszakban – egyházi háttérrel, vagy ilyen közegből elindulva működött, s a történelem folyamataiban fokozatosan világiasodott. A szocializmusnak nevezett korszak jórészt elnyomta, ellehetetlenítette, betiltotta az ilyen formális keretek közötti, közösségi segítőmunkát, azzal, hogy az állam mindenhatóságát hirdette – amelyben (szerinte) nincsenek szegények, rászorulóknak, de ha mégis, a központi hatalom minden problémát megold, és semmiféle területen nincs szükség, a megoldáshoz való hozzájárulásra, társadalmi öntevékenységre.

Az 1960-as évektől Magyarországon mégis jónéhány, az öntevékenységet újra felfedező nagy hatású mozgalom állt annak háttérében, hogy a következő évtizedtől a népművelésben, a közművelődésben megjelentek olyan szakmai műhelyek, amelyek már a közösségfejlesztés kibontakozását, szakmai megalapozását érezték a társadalmi szükségletekhez megfelelő küldetésüknek.¹ Tehát, amíg a hagyományos polgári demokráciákban többnyire a szociális munka állt a közösségfejlesztés háttérében, idehaza – főként a művelődési házak megújításán dolgozó szakemberek egy sajátos műhelyének köszönhetően – döntően a népművelésből eredeztethető ez a szakmai építkezés. Itt most nem részletezem, hogyan intézményesült a 80-as évek végétől Magyarországon ez a szakmai tevékenység, csak jelzem, hogy az elmúlt 30 évben a közösségfejlesztés területén igen jelentős elméleti és gyakorlati fejlesztések történtek: egybekötve szakmai szervezetek jöttek létre, kiépült a laikus képzés, majd a főiskolai-egyetemi képzés rendszere.

Mik a kulcsjellemzői a közösségfejlesztésnek (community development)?

Az első két dolog, amit kiemelek a lokalitás és a folyamat jelleg. Ahogy a legtöbb alapozó szakirodalom bemutatja, ebben a folyamat jellegű tevékenységben fontos a közösség fogalmunk pontosabb megértése. Itt nem a minőségi (kis)csoporthoz tartozó jelölő ez a szó, hanem az együtt élők (helyi társadalom, szomszédság) közösségét. Egy alapvetően demokratikus szándékú folyamatról van szó, amelyben az érintettek rész-

¹ Lásd erről részletesebben PÉTERFI FERENC: Kezdetek, in FARKAS Gabriella – KOVÁCS Edit (szerk.): *A közösség dicsérete – 25 éves Közösségfejlesztők Egyesülete*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, 2014, 11-18.; URL: [http://kka.hu/weblapok.nsf/23e5e39594c064ee852564ae004fa010/9ce773b74dbce4803c1256b00005e88ec/\\$FILE/KOFE_web.pdf](http://kka.hu/weblapok.nsf/23e5e39594c064ee852564ae004fa010/9ce773b74dbce4803c1256b00005e88ec/$FILE/KOFE_web.pdf) Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.

vételük során bekapcsolódnak a saját élethelyzetük alakításába, a sodródás és kiszolgáltatottság helyét a cselekvés (jó esetben a települési szintű közösségi cselekvés), az öntevékenység és a saját erőforrások tudatosítása, felszínre hozása váltja fel. Ebben nem a fejlesztő fejleszti a közösség tagjait, hanem a részvétel, a bekapcsolódás, a saját erők-adottságok kibontása során fejlődnek. Közösség általi fejlesztésről van tehát szó, a képessé válás (*empowerment*) folyamatáról. A segítő szakember ennek a – gyakran tartós időszakot igénylő – változásnak a külső segítője, aki az érintettek aktivizálásával gyakran a kezdeményezés elindítója, egy folyamat megszervezője, és aki a fejlesztési processzusban az első lépéstől tudatosan a saját háttérbe vonulását, kilépését kényszeríti elő. A közeg a helyi társadalom, aminek az összes szereplője (tehát a gazdasági, a döntéshozói szektor is) fontos, ám kikerülhetetlenül a civil társadalom kerül ezekben a folyamatokban előtérbe. A közösségfejlesztés kiemelten a civil társadalom erősítését célozza – főként annak a hazai gyengesége miatt. Ami a közjóra irányul, a társadalomban való aktív részvétel igényének és megvalósulásának a célját is jelenti. Egy inkluzív magatartást: egyebek között a kirekesztettek bevonását. Ez pedig a felelős állampolgáriságot feltételezi. A közösségfejlesztés értékrendje, annak alapjai így a legtöbb ponton átfedésben vannak az egyház által eredetileg is hirdetett alapértékekkel.

A közösségfejlesztés tükörfordítása az angol *community development* kifejezésnek, ahol a *community* alapvetően nem a kisközösséget, hanem a települési közösséget, a szomszédságot jelöli. A fogalom hazai megjelenésekor, s a nemzetközi szakirodalom fordításaiban a korai időkben a közösségfejlesztést szinonimaként használtuk a *community organizing* – a közösségszervezés fogalmával. Ez is jelzi, hogy sok közös alapvetés van a közösségi munka e kétféle ága között: például az autonóm, öntevékeny, a többiekkel szolidaritást vállaló személyiség, s az összefogásuk, érdekeik közösségi képviselése. Ma azonban a közösségi beavatkozás jellegét tekintve erősebben eltérő szakmai arculatok kibontakozása is tapasztalható, ami időnként, részben elválasztja a két szaktevékenységet.

Református közösségszervezés – értelmezési kérdések

A fentiek alapján én úgy látom, a közösségszervezésnek ma legalább három féle értelmezése jelenik meg a köztudatban, a mindennapi gyakorlatban, illetve ennek a felekezeti képzési keretben Sárospatakon is zajló BA szaknak a felfogásában. Ezek értelmezése önmagában/laikusan közelítve releváns lehet, de szakmai mérlegelésben érdemes azokat tisztázni és annak alapján a hangsúlyokat megjeleníteni.

1. A közösségszervezés a szó leghétköznapibb, eléggé *részleges értelmezése* alapján arra korlátozódik, hogy a létező *konkrét kicsoportok-közösségek* – például az egyházi gyülekezetek – ennek az ismeretnek a segítségével jobban tudják megszervezni a saját hiteletükhöz kötődő rendezvényeiket, belső életüket, főként *technikailag felkészültebbek lesznek a szervezési módszerek megismeréselmegtanulása alapján*. Az a tapasztalatom, hogy a SRTA hallgatói is többnyire ezzel az előképpel és el-

várással jelentkeznek/érkeznek a képzésre. Ez akkor is fontos szembenézés, ha aztán a képzési folyamatban nem feltétlenül állnak ellen annak, hogy ezt a nézőpontot felülvizsgálják-kitágítsák, habár ez nagyon nehéz, és a változás/változtatás sokak esetében meg is haladja a lehetőségeket. Szakmailag azonban ez az értelmezés az erőteljes tartalmi leszűkítés miatt egy tévedésen alapszik, nem fenntartható. Az a tapasztalatom, hogy a hitéleti közösségszervezést képző intézmények (a reformátusoké mellett létezik zsidó és katolikus közösségszervező képzés is Magyarországon), valamint az állami keretekben is elindult közösségszervező képzések gyakran erre az értelmezésre építenek elsősorban.

2. A másik értelmezés szerint a *közösségfejlesztés és a közösségszervezés együttesen* oly beavatkozási formák, amelyek erősen átfedik egymást. Építenek egymás értékrendjére, részben filozófiájára és módszereire is, amelynek a hangsúlyát – azaz a közöttük való választást – egy közösségi fejlesztési folyamatban az adott reálsituáció, a lokális közösség helyzete, szükségletei és adottságai határozzák meg. Erre a kettősségre utal a Cselekvő Közösségek országos program meghatározása is,² ez már jelez intézményi kereteket, amelyekkel a mai kulturális gyakorlatban helyezi el ezt a szakmai tevékenységet (ettől persze azonnal másféle értelemben válik leszűkítetté – a kulturális intézményrendszert jelezve adekvát háttérnek). E meghatározás szerint a fogalom „Egyfelől egy szakterület szervezői és részben fejlesztői munkáját jelenti, esetünkben a kulturális, humán, közösségi alapú társadalom- és gazdaságszervező folyamatokat, amelyek művelődési, egyházi, civil, vállalkozói és nonprofit szervezetekben, állami vagy önkormányzati intézményekben, integrált, többfunkciós szervezetekben, intézményekben valósulnak meg”.

Ha a közösségfejlesztés és -szervezés valódi megjelenésének korábbi jó példáit, kereteit és formáit keressük, kiemelkedő jelentőségű volt a kétezres évek elején három és fél évig működő országos szakmai hálózat: a KÖZTÁMHÁLÓ (Közösségi Kezdeményezéseket Támogató Szakmai Hálózat), amelyet az akkori népjóléti tárca hívott életre. Abban, az ország 19 megyéjében és a fővárosban dolgoztak közösségfejlesztők a helyi szükségletek feltárásán és helyi/települési cselekvések kezdeményezésében.³

Közbevetőleg fontos itt most kitérni a Közösségfejlesztők Egyesülete által 2002-ben megjelentetett egyik alapozó szakirodalomra. A *Parola füzetek* sorozatban Jack Rotman: *A közösségi beavatkozás megközelítései* című kiadványában⁴ egy szélesebb

² A fogalomértelmezést lásd a Cselekvő Közösségek program keretein belül kiadott kiadványban: ARAPOVICS Mária – VERECSEG Ilona (szerk.): *Közösségfejlesztés – módszertani útmutató*, Budapest, Szabadtéri Néprajzi Múzeum et. all., 2017, 118. URL: http://cselekvokozossegek.hu/wp-content/uploads/cksk_utmutato_kozossegfejlesztos_online_20170331-1.pdf Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.

³ Részletesebben a linken található ezzel foglalkozó írások, dokumentumok. URL: http://kka.hu/_Kozossegi_Adattar/DOKUMENT.Nsf/4be80daf005edcb8852566f2000b4f9f/1764170a060134a7c1257555001d9a60?OpenDocument#K%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi%20Kezdem%C3%A9nyez%C3%A9seket%20T%C3%A1mog_Utolso Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.

⁴ ROTHMAN, Jack: *A közösségi beavatkozás megközelítései*, Ford. Varga Tamás, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, *Parola Füzetek*, 2002. URL: http://kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/

körben elfogadott – bár azóta sokat pontosított – tipológiát használ a különféle jellegű közösségi folyamatok/beavatkozások megítéléséhez. Ebből az egyik típus a *helyi fejlesztés (Locality Development* – ez nagyjából a közösségfejlesztés, a *Community Development* – klasszikus megközelítését fedi le), amely arra koncentrál, hogy a folyamatban kifejlessze a közösségen belüli strukturálódást. Célja, hogy egy részben alkalmazkodó-fejlesztői folyamatban teremtsen meg – saját közösségükön belül és lehetőleg annak a környezetével is – az igazi öntevékenységet, a szereplők együttműködési képességét és a valódi kooperációt is, a problémák közös megoldásával, a belső erőforrások kibontásával. Tehát *a változás – mert ez mindegyik értelmezésnek a legfontosabb célja – az érintettek részvételével és irányításával, lehetőség szerint az együttműködés kereteiben, egy közösségi folyamat révén valósuljon meg.*

A másik rothmani beavatkozási modell a *társadalomfejlesztés (Social Planning/Policy* – a fordításokban tévesen nevezik ezt társadalmi fejlesztésnek is) egy technokrata megoldás, ahol valójában az érintettek nélkül, külső szakértői csoportok, ügynökségek jelennek meg a terepen és ők tervezik meg a lehetséges projekteket, a helyi társadalmi változást. (Utóbb, persze megmutatják, találkoztatják ezeket a kész terveket az érintettekkel, de valójában csak egyirányú tájékoztatásra szorítkozva.) Ez mostani témánk szempontjából kevésbé hangsúlyos, kevésbé adekvát változat.

Rothman alapján a harmadik, a *társadalmi akció modellje (Social Aktion)*, amelynek esetében főként a kirekesztés (tehát a bevonás elmaradása, vagy periférián élő társadalmi csoportok szándékos meg nem hallgatásának) következményeként, *egy szisztematikus felkészítéssel*, a korábbiakhoz képest radikálisabb fellépéssel, valójában *közösségi érdekérvényesítési, érdekvédelmi akció szerveződik*. Bár itt is határozottan erőszakmentes cselekvésekről van szó, de a változás eléréseért a csoportépítés során igyekszik a segítő szakember közvetlen cselekvési képességekkel felruházni az érintetteket, hogy nyomásgyakorlással kikényszerítsék helyben a meghallgatásukat, a bevonásukat.

Visszatérve a – beavatkozási modellek bemutatását jelentő kitérőt – megelőző gondolatmenethez, a második értelmezési opcióban kétféle beavatkozás (*Locality Development* és a *Social Aktion*) variábilis, helyzetfüggő megoldását, egymás mellettiségét tekintjük célnak.

3. Ugyanakkor, az előbb harmadikként tárgyalt (s ott „társadalmi akciónak” nevezett) beavatkozási mód áll a legközelebb a *közösségszervezésnek (Community Organization)* is nevezett eredeti szakmai modellhez. Valójában *klasszikusan ez a közösségszervezés: amikor többnyire eszköztelen társadalmi csoportok, mint érintettek, a tárgyalásos esélyek elfogytával (vagy amikor a döntéshozó, a hatalom nagyon is tudatosan kerüli a párbeszédet) az együttműködés kikényszerítését kísérlik meg. Ehhez fontos, hogy rendelkezésükre álljon szakember – közösségszervező – segítsége*, hiszen önmagukat nem tudják saját hajuknál fogva kihúzni, felemelni a hátrányos és kiszorított helyzetükből. Nagyon

fontos ez a forma, mert egy ilyen sikeres folyamatban való részvétel során megváltozik a résztvevők önmagukról kialakított képe, de változik a környezetnek is a róluk kialakult véleménye.

Nos, ezt a – a kissé lekerékített – képet azért vázoltam fel, mert így átláthatóbbnak remélem, hogy a kívánt közös értelmezést kiválasszuk. Az eddig megvalósuló református közösségszervezői képzésben én jórészt valójában az előbbieken helyi fejlesztésnek nevezett formát – azaz a közösségfejlesztést képviselő szakmai koncepciót tartottam a középpontban. Említettük az órákon a beavatkozás más formáit is, de – saját gyakorlatom és meggyőződésem alapján – ennek a fejlesztői magatartásnak és tudásnak a megszerzését tartom ma ebben a képzésben a legfontosabb és leginkább reális lehetőségnek és célnak. Azaz, hogy kilépjenek a hallgatók a pusztán szűken értelmezett belső közösséggel kapcsolatos felelősségvállalásból (azaz szűkebb érdeklődési, felekezeti, vagy műkedvelő tevékenységet végző csoportjukból), s a települési/szomszédsági környezetben keressék a lehetséges változashoz a maguk hozzájárulását, a saját szerepüket, a szakmai beavatkozásuk lehetőségeit. Ugyanakkor a református közösségszervezés szakmáján az eredeti, és nemzetközi gyakorlathoz is kapcsolódó közösségszervezés-értelmezés érvényesítése sem zárható ki a választásunkból. Ahhoz azonban sokkal erőteljesebben kellene fókuszálni a segítői szerepek feltételeinek megtalálására – megismertetésére; az egyházaknak a helyi, települési közösségek életében betöltött (jelenlegi és lehetőség szerinti) szélesebb értelmezésű szerepére; a helyi közösségek öntevékenységeinek kiépítésére; a közösségi beavatkozás feltételeihez való felkészítésre és felkészültségre.

A felekezeti közösségszervező képzések tapasztalatai megérlelték a helyzetet ahhoz, hogy a korszerűségnek, a külvilág értékeinek feldolgozásához való felkészültségnek érdemes lenne erőteljesebb szerepet szánni.

Az elméleti ismeretek mellé erősíteni kellene a terepen végzett közösségi munka módszertani vonatkozásait: a helyi adottságok/erőforrások felismerését és feltárását; az öntevékenység kiépítésének, a tagok szervezésének, bevonásának, mozgósításának a módszertanát; az alulról kezdeményezett tag- és szervezetépítő munkát. Mindenféle helyzetben *központi értéké tenni, hogy a problémáknak ebben a szakmai keretben a közösségi megoldásait keressük.*

Összefoglalva, az értelmezéssel kapcsolatos párbeszédünkben én a jelen pillanatban úgy látom, hogy a szűken értelmezett, tehát csupán technikai módszerekre korlátozódó és a leszűkített kiscsoportként értelmezett közösségszervezői értelmezési keretet mindenképpen meg kell haladni. Már a jelenleg folyó levelező (s esetleges nappali) BA tagozaton. Elfogadom, hogy sok esetben már ez a megközelítés is kilép egy mozdulatlanabb helyzetből, hogy változást, jó esetben részleges megújítást is eredményezhet. Valamelyest reformálja a sokféle tapasztalható leépülést. Sokaknak – ez a tapasztalatom a képzésekben – felemelést/felemelkedést jelent ez a mérsékelt forma is, amit például a sárospataki képzés nélkül sosem éltek volna át. Tehát ezt kétségtelen, hogy megőrzendő értéknek kell tekintenünk. Ám éppen ez a fejlődési képesség világít rá, hogy a reform végső esetben csak a fennálló viszonyok stabilizálását

jelenti, miközben már önmagában az igazi változás esélyét is hordozhatja – de rossz esetben azt halasztja el. Mert az itt végzetteknek a hazai (és jó esetben a nemzetközi) felsőoktatás szintjét kell szem előtt tartani, abba kell beilleszkedniük. (Vagy az onnan érkezőknek ide.)

Tehát többet kellene vállalni: a reformációt, ami nem csupán egy részterület változását, de a teljesebb megújulást jelentené.⁵ Mindenképpen a szűkebb értelmezés meghaladásáért kiált, ha a közeli időkben a szak mester- (MA) fokozata is megjelenik. Ott már kikerülhetetlen, hogy a részleges, a partikuláris értelmezés „visszataláljon” a közösségfejlesztésnek-közösségszervezésnek egy tudományosabb, szélesebben elfogadott terminológiájához, amelyet a 2. és 3. pontban jelzett szakmai modellek képviselnek.

A közösségszervezés fent leírt klasszikus (aktivista) értelmezése, bizonyos radikalizmusa fő célként megítélésem szerint ma még meghaladhatja a társadalmi közeg kereteit, határait, de hosszabb távon, pl. MA szak indítása kapcsán, nagyon fontos lenne ennek az értelmezésnek, elméletnek és gyakorlatnak az alapos megismerését és tanítását is megvalósítani. Így a Református közösségszervező szakon a közösségfejlesztésként részletezett (írásomban 2. ponttal jelzett) változatát tartom ma lehetségesnek és megvalósíthatónak, amelyben azért érdemi rálátást és alapismereteket is kell kínálni a közösségi érdekvédelmet középpontba helyező közösségszervezésnek is.

Fontos lépés továbbá, hogy alaposan vegyük számításba, milyen típusú szakmai tárgyak és ismeretkörök segíthetik különösen és célirányosan, hogy hatékony közösségfejlesztő – közösségszervező felkészültséget szerezzenek a hallgatóink?

Nagyban erősítené misszióink hatásfokát és a céljait, ha a különféle tudományterületekhez kapcsolódó tantárgyak a maguk széles spektrumán belül jórészt azokra az ismeretkörökre fókuszálnának, amelyek egy a közösségfejlesztésként vázolt magatartást, szakmai tevékenységet alapoznának meg, egészítenének ki, fejlesztenének tovább. Amelyek ennek a gyakran sok erőfeszítést jelentő szerepnek a megértéséhez, az alaposabb közösségi beágyazottság kimunkálásához és a helyben szükséges cselekvések kibontásának segítségéhez járulnának hozzá.

⁵ Douglass pontosan fogalmazza, hogy a kiigazítás (reform) helyett a reformáció – de hol használja/hivatkozza az ember ezt a fogalmat, mint ebben a körben – az alapvetőbb változást kínálja, még hozzá nem fölülről kezdeményezve, hanem alulról, a saját (pl. intézményi PF) szintjéről elindulva. DOUGLASS, Klaus: *Az új reformáció, 96 tétel az egyház jövőjéről*, Ford. Szabó Csaba, Budapest, Kálvin kiadó, 2008, 48.

Néhány a témához kapcsolódó szakirodalom

- ANTAL Attila (szerk.): *A civilek hatalma*, Budapest, Noran Libro, 2016.
- BIDDLE, William – BIDDLE, Loureide J: *A közösségfejlesztési folyamat, A helyi kezdeményezés újrafelfedezése (részletek)*, Budapest, Országos Közművelődési Központ, 1988. URL: http://www.kka.hu/_Kozossegi_Adattar/Azadatt.nsf/02001425b1246fe38525664000665c75/8129b0e6f511804785256640006a092c?OpenDocument Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- ELISHEVA, Sadan: *Közösségi tervezés és empowerment*, Budapest, ELTE TáTK, 2011. URL: http://www.tatk.elte.hu/file/Kozossegi_tervezes_es_empowerme.pdf Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- FARKAS Gabriella – KOVÁCS Edit (szerk.): *A közösség dicsérete – 25 éves Közösségfejlesztők Egyesülete*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, 2014. URL: [http://kka.hu/weblapok.nsf/23e5e39594c064ee852564ae004fa010/9ce773b74dbe4803c1256b00005e88ec/\\$FILE/KOFE_web.pdf](http://kka.hu/weblapok.nsf/23e5e39594c064ee852564ae004fa010/9ce773b74dbe4803c1256b00005e88ec/$FILE/KOFE_web.pdf) Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- GERGELY Attila: *Intézmények építése a helyi közösségekben*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola Füzetek, 1991. URL: http://www.kka.hu/_062568aa00708a67.nsf/0/94377162f3636de085256640006a09b8?OpenDocument Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- HENDERSON, Paul: *A kirekesztettek bevonása*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola füzetek, 2007.
- LAKATOS Kinga: A képesség tétel (empowerment) lehetőségei a civil társadalomban, *Civil Szemle*, VII. évfolyam, 2010/2, 43-62. URL: http://www.civilszemle.hu/downloads/Civil_Szemle_2010_2_web.pdf Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- NIZÁK Péter – PÉTERFI Ferenc: A közösségi részvétel – társadalmi és hatalmi beágyazottság, in MÁRKUS Eszter (szerk.): *Iserd, értsd, hogy cselekedhess – Tanulmányok a részvételi demokrácia gyakorlatáról*, Budapest, EMLA Egyesület, 2005. URL: <http://www.nosza.hu/nizak-peterfi.dbk.pdf> Utolsó letöltés: 2019. 03. 07.
- ROTHMAN, Jack: *A közösségi beavatkozás modelljei*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola füzetek, 2002.
- SEBÁLY Bernadett – VOJTONOVSZKI Bálint (szerk.): *A hatalom társadalma vagy a társadalom hatalma, A községekszervezés alapjai*, Budapest, Napvilág Kiadó, 2016.
- VARGA A. Tamás (vál., ford.) – VERCSEG Ilona (szerk.): *Gyakorlati útmutató közösségi munkásoknak*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola füzetek, 2005.
- VARSÁNYI Erika (vál., ford., bev.): *Megfigyelés és cselekvés*, Válogatás a közösségi munka elméleteiből, Budapest, Balassi Kiadó, 1999.
- VERCSEG Ilona (szerk.): *Közösségfejlesztő lelkészek*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola füzetek, 1992.
- VERCSEG Ilona: *Közösség és részvétel. A közösségfejlesztés és a közösségi munka gyakorlatának elmélete*, Budapest, A Szociális Szakképzés Könyvtára, 2011.
- VERCSEG Ilona: *Közösségfejlesztő leckék kezdőknek és haladóknak*, Budapest, Közösségfejlesztők Egyesülete, Parola füzetek, 2004.

Továbbá ajánlom érdeklődőknek a közösségfejlesztés hazai honlapját: www.kofe.hu

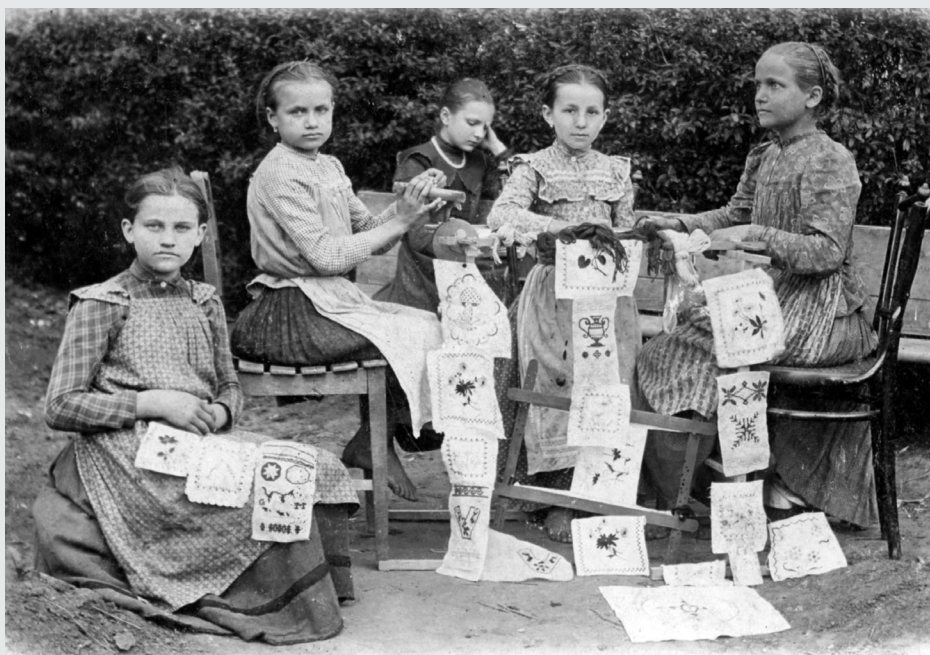
Abstract

Community Organization – Community Development in Sárospatak

A new approach in community work surfaced in Hungary in the 1980s that emphasized the „discovery” that various social groups must be involved in the solutions of their own social-community issues (even as part of self-care). Of course, the state has a crucial role in creating the necessary conditions for that process.

Community organization and community development were originally used as synonyms until in the 2010s these activities became separated, having been specialized towards independent professional orientations both in Europe and in Hungary.

The degree program of the Reformed Theological Academy of Sárospatak, being accredited for almost 10 years, took over the name „community organization” from these forms of community intervention. The essay delineates how important it is to unfold a conscious and deepening interpretation of this concept, as we have more and more experience and knowledge available for this.

1911. (Forrás: Fortepan, képszám: 45349.)